

Vaša magnificencia, vážený pán rektor Prešovskej univerzity, vaše magnificencie, vážení páni rektori, prorektori, vaše spektability dekaní jednotlivých fakúlt, vaše excelencie o. arcibiskup a metropolita Ján a otcovia biskupi Milan a Ján Eugen, vysokoosvietení páni profesori, vážení hostia, moji najbližší príbuzní, dámy a páni, milí priatelia, bratia a sestry!

Dovoľujem si pri finále svojho života vysloviť na tomto mieste vrúcnu vďaku Prešovskej univerzite v Prešove, Jeho magnificencii pánu rektorovi tejto univerzity, váženej Vedeckej rade Prešovskej univerzity a rovnako aj Jeho spektabilite pánu dekanovi Gréckokatolíckej teologickej fakulty Prešovskej univerzity, váženej Vedeckej rade tejto fakulty a Jeho excelencii arcibiskupovi – metropolitovi Prešovskej archieparchie a veľkému kancelárovi tejto fakulty za udelenie titulu Doctor honoris causa v odbore “katolícka teológia”.

A práve pri tomto konštatovaní, že je to odbor katolícka teológia, stojím tu s prekvapením, ale aj s pocitom úcty a radosti, že prapôvodný duch a zámery univerzít starej Európy nezanikli! Aj v 21. storočí univerzita zahŕňa všetky oblasti vedeckého, ale aj kultúrneho života a v rámci tohto univerzitného komplexu nezanikol ani zakladajúci prvok: teológia! A to nielen katolícka, ale v širšom okruhu i kresťanská!

A hneď aj vybočím z tradičnej predstavy či konštatovania, že teológia je len náukou o Bohu! Núti ma k tomu nezvratná skúsenosť dejín, zvlášť 20. storočia, ale nielen 20. storočia! Ide o univerzálne, globálne videnie sveta. O poznanie, ktoré sa završuje práve v špičkových centrách univerzít a v ich výskumných, vedeckých objektoch. A do tohto súhrnu poznania patrí aj teológia. Je to disciplína, ako sa definuje: poznanie a viery, alebo ratio et fides – rozum a viera.

Práve tieto rozvratné dejinné udalosti, ktoré sme prežili, umožnili mnohým, ale aj mne mať účasť na šírení poznania, kultúry, ale aj viery, toto metapoznanie, síce v intenciách a v okruhu študijných programov univerzít, ale mimo normálnych foriem štúdia. Práve v tomto odbore: teológia sa utvárali “scholae extra muros“, školy za múrmi politickej moci. Preto v mene týchto učiteľov, magistrov, nazaretských rabínov, poslov a vyznávačov chcem pri tomto udeľovaní titulu: Doctor honoris causa vysloviť neotrasné, aprobované resumé: Teológia nie je len náukou o Bohu, ale aj o človeku a o svete. A predovšetkým o ľudských vzťahoch! Preto i tento titul sa týka nielen poznania, ale aj vzťahov. Vzťahov, vyplývajúcich, alebo popierajúcich princípy poznania! Honor je úcta, šľachetnosť a má povahu nielen poznania, teda nielen “doctus“, učený, ale aj vzťahový, morálnu, ľudskú! Česť, dôstojnosť, pôvab, ozdobu. Táto syntéza poznania i vzťahov na základe princípov teológie, či viery utvára harmonický model na ľudský život! Teológia je aj výsostnou antropológiu. Teda nielen náukou o Bohu! Primárny zákon a epicentrum teológie je bipolárny: a pritom najjednoduchší: Milovať Boha a blízneho ako seba samého. Iba deriváty z tohto poznania a zákona sú zárukou normálneho života. Tieto vyjadrenia nechcú byť prednáškou, ani presviedčaním, iba konštatáciou! A to práve pri udeľovaní tohto titulu! Táto konštatácia je konštatáciou aj výkvetom európskych či svetových osobností aj mimo oblasť teológie! Pri úžasnom pokroku vedy a techniky sa spontánne hlási aj otázka nielen sveta ale aj metasveta.

A popri protóne, neutróne, či bozónne sa kdesi skrýva aj “teotón“ ako prapočiatok vesmíru! Prečo? Lebo celý vesmír je jedinou nakódovanou veličinou od atómu po galaxie a nakódovaný je aj človek! Nielen jeho fyzický svet, ale aj číro ľudský, psychický či duchovný. Nevolajme ho morálny, etický, ale vzťahový, humánny. A tento centrálny a univerzálny kód, ktorý sa vymyká meraniu a váženiu, označujeme pojmom: láska, ktorá sa stráca už nielen v praktickom živote, ale už aj v umení, v poézii! Sestrou tejto životnej veličiny sú ešte bratstvo a priateľstvo, kde “ty si ako ja a ja ako ty“. A čo nechceš, aby tebe robili, nerob ani ty im! Bez toho nakódovania neexistujú vzťahy, iba t a h y ! Ak sa táto harmónia, náuka teológie a kód sveta nerešpektuje, aj pri zázračnej technike sa utvárajú vzťahy, pripravujúce kolaps sveta a života. Teológia je mikroskop a teleskop. Nezmenšuje poznanie, ale ho umocňuje.

Je potešiteľné, že v rámci univerzít sú aj teologické fakulty, ktoré by mali byť prínosom nielen pre poznanie sveta, ale aj pre jeho zľudšťovanie, humanizáciu. Aby sa teológia viac antropologizovala a antropológia viac teologizovala. A ešte potešiteľnejšie by bolo, keby aj humánne fakulty pripravovali svojich poslucháčov nielen na oblasť odbornosti a poznania, ale rovnako aj na ľudské vzťahy, lebo najlepší človek je dobrý človek!

A ešte na záver. Pri oslavách 130. výročia prešovskej Academia theologica rovnako s radosťou si pripomíname aj vznik Gréckokatolíckej bohosloveckej fakulty UPJŠ a hlavne zavŕšenie vysokého školstva vznikom Prešovskej univerzity v Prešove.

Nemôžeme preto obísť kardinálnu skutočnosť, že vznik Gréckokatolíckej bohosloveckej fakulty UPJŠ po múdrom a prozreteľnom súhlase J. Ex. terajšieho emeritného prešovského biskupa Mons. Jána Hirku ThDr. h. c. navrhli a garantovali muži nie z teologickej oblasti, ale vedeckej a boli to: J. M. prof. Rudolf Korec a J. M. prof. Lev Bukovský, rektori UPJŠ v Košiciach. A naším veľkým mecenášom bol kvestor UPJŠ JUDr. Ing. Marián Schmidt. Patrí im za to trvalá úcta a vďaka! Zapísali sa do dejín našej fakulty!

A pretože som bol prozreteľnostne začlenený do trojice čelných pedagógov fakulty pri jej vzniku, ktorí sú už za hranicami času a miesto mňa by tu mali stáť všetci traja, chcem sa v mene ich a v mene všetkých pedagógov, ktorí boli tu “in principio“, ako aj všetkým pracovníkom i pracovníčkam fakulty poďakovať za zázrak, v ktorom sme sa ocitli, za úžasnú bratskú atmosféru a za vzťahy, ktoré dýchali “nebeským pokojom“. Drahý pán dekan Poláček, drahý pán dekan Janhuba, drahý pán prodekan Ján Krajňák, môj brat z Tajnej cirkvi a z tajného štúdia, nezabudnite tam hore na nás, aby nám lepšie bolo tu dolu.

Srdečne ďakujem môjmu laudátorovi bratovi doc. ThDr. Michalovi Hospodárovi, PhD., ktorý môj životný portrét vytvoril oveľa krajšie a lepšie než som v skutočnosti ja! Gratulujem a ďakujem.

A ďakujem Prešovskej univerzite, jej predstaviteľom i Gréckokatolíckej teologickej fakulte Prešovskej univerzity a jej predstaviteľom i veľkému kancelárovi, že ma povolali na miesta, kde sa zrodila kolíska poznania i osvieteného poznania a že som za všetkých dostal doktorát úcty a uznania, prevyšujúceho poznanie.

Vivat, crescat et floreat UNIVERSITAS PREŠOVIENSIS!

Gratias maximas ex toto corde!

Jozef Tóth
decoratus in honore

Prešov 26. októbra 2010